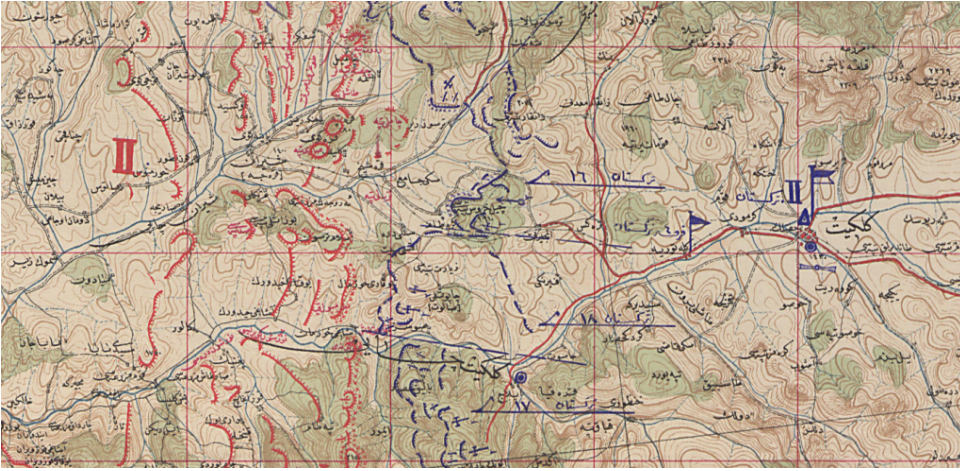

...NE DEDE KALDI NE DE NENE...

ARAŞTIRMACI YAZAR ADEM EZBER

Sadece bir takvim yaprağındaki gün değildir 15 Şubat. Gümüşhane'nin düşman işgalinden kurtuluşu, bir bayram günüdür. İnatçı Rusların defalarca geldiği fakat bir türlü barınamadığı yerdir Gümüşhane ve civarı. Ruslar Şiran ilçemizin sınırına kaadar ilerlemiş fakat daha ileri gidememiştir.

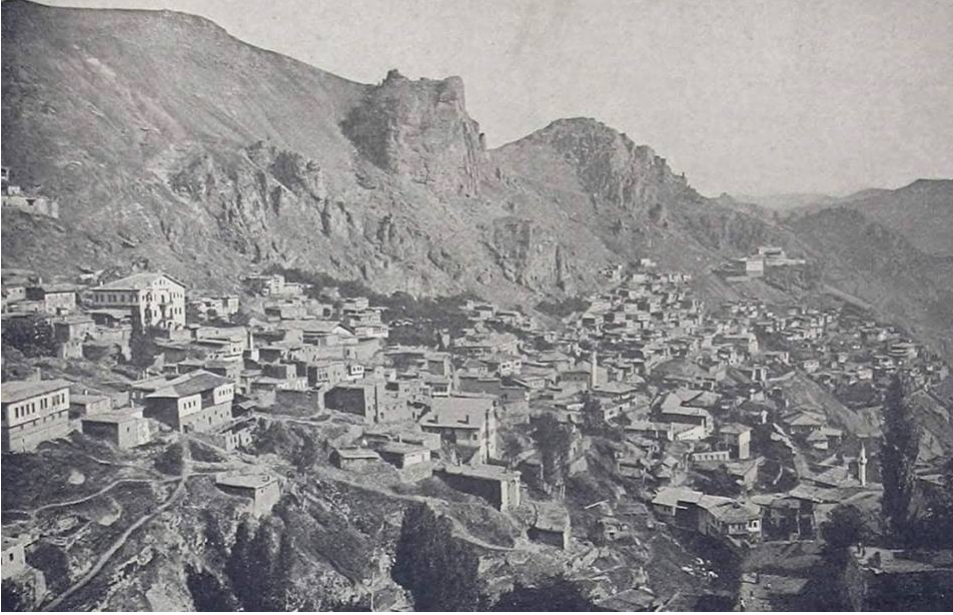
(Kaynak : Atese Arşivi BDH-2950-652-1-15)

Rus komutanları tarafından yazılan hatıralarda Gümüşhane ile ilgili dikkatimizi çeken coğrafyanın zorluğunu unutamamalarıdır. Silahlarını taşıırken çoğu kez uçurumlara yuvarlanma tehlikesi atlattıklarını anlatılıyor. Keşke coğrafya hiç izin vermseydi. Rus fotoğrafçıları Gümüşhane dağlarında anlattıkları bu zorluğu kayıt altına almak istemiş ve bir topun taşınmasını fotoğraflamışlar. Tahminime göre gavur dağlarına doğru bir hareket esnasında çekilmiş bir kare.

(Kaynak : 19 Kasım 1916 – Le Mirior)

Tarihin seyrini değiştiren bu saldırılarda çoğu kişi muhacirliğe çıkmış, acı hatıralar ve ölümler yaşamıştır. Giden gelmemiş, gelenler hayatın türlü zorluklarından geğmişlerdir. Osmanlı muhacirliği takip etmiş, çeşitli yardımlarda bulunmaya çalışmıştır. Rus askerlerinin geri çekilmesi sonrası mevsimin geğmesinden dolayı, halkın geri dönmesini ertelemeye çalışmış, yaşanacak açlık sorunları için önceden tedbir almaya çalışmış. Muhacirlikte 2 yıl kadar yaşadıkları Çorum, Tokat, Ankara, ... gibi illerden geri dönmemeleri için teklifler almışlardı. Lakin memleket hasretiyle yanan Gümüşhaneliler, dağını taşını özledikleri vatanlarına her türlü olumsuzluklara rağmen çoğunlukla geri dönmüşlerdir. Bir süre açlıkla mücadele etmiş, ciddi anlamda sıkıntılar çekmişler, açlık nedeniyle ölümler dahi yaşanmıştır.

1904 Gümüşhane (Süleymaniye Mahallesi)

Rusların işgali, Ermenilerin mezalimi iyice yormuştu Gümüşhane ve civar illeri. Tüm bu olumsuzlukları büyük bir sabır ile atlattı Gümüşhaneliler. Tarım, Eğitim, Köy okulları derken adım adım toparlandı memleket.

(Rus işgali sırası esir düşen dedelerimiz. Bayburt – Erzurum civarı.)

1919 yıllarına ait ve Gümüşhane'yi, kurtuluş neşesini bize gösteren herhangi bir görüntüye ulaşamadık. Ruslar bir gecede çekilip gittiler, Ermeniler bir anda saldırmaya başladılar. Halk muhacirlikte, kalanlar fakirlik içerisinde. Nasıl fotoğraf olsun ki?

Allah bir daha o günleri göstermesin. Savaşta şehit olmuş, gazi olmuş, muhacirlikte hayatlarını kaybetmiş, gidip dönememiş, düşmana esir gitmişlerimizi hürmet ve saygıyla yâd ediyoruz.

Ayrıca Rus'a esir gitmiş dedemin amcası Molla Ahmetoğlularından Hüseyin dedemizi de anmak istiyorum burada. Aile halkı esir bilgisi üzerine hiçbir zaman ümidini kesememiş Hüseyin dedemizden. Her kapı çalındığında –O geldi diye, koşan nenemizin, anıları anlatılırdı bizlere. Bunun üzerimizdeki tesiri sebebiyle, arşivlerde izini bulmak için araştırmalar yaptım. Genel Kurmay arşivlerinde kayıtlarını bulduğum Hüseyin dedemiz bu savaşta Rus askerlerine esir düşmüş ve Rusya'ya götürülmüş. Ne mutlu ki Hüseyin dedemiz ölmemiş ve tam 25 sene yaşamış. Ne şartlar altında olduğunu bilemiyoruz, lakin bir türlü Gümüşhane'ye ulaşamamış. Osmanlı ile Rusya arasında esir yoklama cetvellerinde 25 sene sonra karşımıza çıktı Hüseyin dedemiz. Kader öyle yazılmış demek ki, Osmanlıya nakil edilirken yolda dayanamamış ve can vermiş. Acı ama sonunda bulmuştum Hüseyin dedemizi. Şimdi nenemize koşup buldum Hüseyin dedeyi diye haykırmak vardı. Ama nerde artık ne dede kaldı nede nene.

Araştırmacı Yazar: Adem Ezber